

European vector of contemporary psychology, pedagogy and social sciences: the experience of Ukraine and the Republic of Poland: Collective monograph. Volume 1. Sandomierz: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2018. P. 20 – 39.

Шевирьова І. Г.

МЕДІА-КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті висвітлено проблему формування медіа-компетентності вчителів початкових класів та обґрунтовано педагогічні умови успішного формування такої компетентності у майбутніх фахівців в галузі початкової освіти. До них автори віднесли: формування у майбутніх фахівців позитивної мотивації щодо застосування медіа в освітньому процесі початкової школи; організація освітнього медіа-середовища у вишах; залучення майбутніх фахівців до цілеспрямованої, творчої медійної діяльності та створення власного медіа-продукту.

Проаналізовано розвідки зарубіжних та вітчизняних науковців в означеному напрямі. Визначено сутність дефініції «медіа-середовище». Доведено, що медіа-компетентність є складовою професійної компетентності вчителя початкових класів.

Ключові слова: професійна компетентність учителя, медіа, медіа-компетентність особистості, медіа-компетентність учителя початкових класів, медіа-середовище, медіа-продукт.

Реформування сучасної системи освіти загалом та початкової освіти, зокрема, диктує нові вимоги до професійної компетентності сучасних учителів-початківців та майбутніх фахівців у галузі початкової освіти. Так, Концепція нової української школи висуває нові положення, зумовлені зміною нинішнього медіа-простору. Відтак, в освітньому процесі все частіше використовуються медіа-засоби та медіа-технології через використання новітніх інформаційних

технологій, мультимедійних обладнань, створення шкільних комп'ютерних бібліотек, медіа-центрів; залучення батьків, учнів до роботи в національній електронній освітній платформі з базою навчальних матеріалів. У початковій школі сьогодні створюються мобільні робочі місця, новий дизайн кабінетів, лабораторій із включенням бездротової мережі Інтернет; учні мають можливість використовувати на заняттях комп'ютер, ноутбук, нетбук, планшети.

Зазначимо, що Нова українська школа висуває десять ключових компетентностей, якими повинен оволодіти учень, зокрема, провідне місце посідає інформаційно-цифрова компетентність як запорука успішного входження підростаючої особистості у сучасний медіа-простір. Такі зміни не можуть оминути сучасного вчителя початкових класів, а формування його медіа-компетентності стає першочерговим завданням [1].

Отже, метою розвідки є визначення сутності медіа-компетентності учителя початкових класів та обґрунтування педагогічних умов формування такої компетентності у майбутніх фахівців в галузі початкової ланки освіти.

Проблема формування медіа-компетентності особистості та учителів початкової школи ґрунтовно досліджується зарубіжними (Є. Белан, К. Ворсноп (С. Worsnop), В. Гаврильченко, Б. Іскаков, Р. К'юбі (R. Kubey), Н. Коновалова, А. Пісцителлі (A.Piscitelli), Дж. Поттер (J.Potter), Ю. Тюнніков, О. Федров, Дж. Феррес (J.Ferres) науковцями. Натомість, українські дослідники (О. Волошенюк, В. Іванов, Г. Онкович, Б. Потятиник) лише нещодавно звернулися до проблеми, що досліджується.

Аналіз розвідок поданих учених дає нам підстави казати про те, що вчені по-різному підходять до трактування поняття «медіа-компетентність особистості».

Так, Дж. Поттер (J. Potter) розглядає медіа-компетентність особистості як сукупність таких складових: досвід, уміння щодо використання медіа та готовність до самовдосконалення. Вчений вважав, що досвід у роботі з медіа є мірилом для визначення рівня сформованості медіа-компетентності – чим

більше такого досвіду у особистості, тим вище відповідний рівень. Наступний компонент медіа-компетентності передбачає наявність різних умінь щодо роботи та створення медіа-продукту. Крім того, Дж. Поттер вважає, що особистість має постійно вдосконалювати свій рівень взаємодії з медіа [2, с. 18].

Схожої думки дотримується Р. К'юбі (R. Kubey), який визначає медіа-компетентність особистості як здатність аналізувати, використовувати, оцінювати та передавати повідомлення у різних формах [3].

О. Федоров, на початковому етапі дослідження проблеми ототожнював медіа-компетентність з медіа-грамотністю та зазначав, що вони виступають результатом медіа-освіти, яка триває все життя. У подальших розвідках О. Федоров прийшов до висновків про те, що медіа-компетентність є більш конкретним поняттям, та являє собою сукупність умінь особистості використовувати, аналізувати, оцінювати та передавати медіа-тексти різних видів, форм та жанрів [4, с. 332 – 333].

У своїх розвідках М. Жижина наголошує на тому, що медіа-компетентність є не лише результатом медіа-освіти, а виступає, з одного боку, якістю особистості, з іншого – як система вимог до певного виду соціальної поведінки в медіа-просторі [5].

Дослідники Ю. Ключев та В. Познін вбачають у трактуванні медіа-компетентності наявність високого рівня оволодіння медіа-засобами та медіа-технологіями. Автори вважають, що лише медіа-компетентна особистість зможе інтерпретувати мову, символи медіа та на практиці засвідчити навички й уміння роботи з сучасними інформаційними технологіями [6].

Українська дослідниця Л. Найдьонова визначає медіа-компетентність особистості як компетентність у сприйнятті, створенні та передачі повідомлень за допомогою технічних і медіа-технічних систем з урахуванням їхніх обмежень. Учена зазначає, що медіа-компетентність нерозривно пов'язана з розвитком критичного мислення та здатністю до медіатизованого діалогу з іншими людьми [7].

Отже, медіа-компетентність особистості визначається як особистісна якість індивіда, яка допомагає йому компетентно й продуктивно застосовувати медіа, керувати знаннями для успішного оволодіння практичними навичками, вдосконалювати власний рівень взаємодії з медіа, методично вірно аналізувати медіа-інформацію, правильно її інтерпретувати.

Сьогодні медіа-компетентність досліджується як структурний компонент професійної компетентності педагога, саме тому варто говорити про медіа-компетентність вчителя початкових класів.

Так, в енциклопедичному словнику під редакцією О. Бодальова подається таке визначення медіа-компетентності педагога – це інтегративна якість особистості, що проявляється в готовності щодо вибору, використання, критичного аналізу, оцінювання, створення та передачі медіа-текстів в різних видах, формах та жанрах, аналізу складних процесів функціонування медіа в соціумі [8].

Дослідник С. Блюмеке (S. Blömeke) характеризує медіа-компетентність учителя як здатність аналізувати, редагувати, оцінювати медіа-тексти; виокремлення ролі медіа в освітньому процесі загальноосвітніх установ; підвищення рівня професійної підготовки у відповідності до освітніх вимог [9].

Н. Коновалова розглядає медіа-компетентність педагога як діалоговий спосіб діяльності вчителя з медіа-засобами. Учений зазначає, що такий діалог може відбуватися за умови сформованості у вчителя наступних компонентів: ціннісний, технологічний і особистісно-творчий [10].

У свою чергу, А. Левицька зазначає, що медіа-компетентність вчителя – це здатність грамотно оцінювати, передавати медіа-тексти та, в ході практичної діяльності, створювати власні медіа-продукти [11]. Як бачимо, вчена робить акцент на тому, що медіа-компетентний фахівець може не лише працювати з вже існуючим медіа-контентом, а створювати власний творчий продукт. До такого продукту відносяться наукові відеоматеріали, електронні проекти, мультимедійні презентації, контролюючі програми, електронні підручники, журнали, офф-лайн лекції.

Більш широку характеристику поняттю «медіа-компетентність вчителя» пропонує провідний російський медіа-педагог О. Федоров, говорячи про те, що без досвіду, навичок, застосованих у галузі медіа та готовності до самоосвіти неможливо оволодіти медіа-компетентністю. Так, О. Федоров доходить висновку, що медіа-компетентність педагога – це наявність у нього певних сформованих якостей, знань, умінь, які дозволяють у повній мірі охарактеризувати, оцінити медіа-тексти, проаналізувати сутність медіа в соціумі [12]. Очевидно, що автор пов'язує медіа-компетентність з розвиненим критичним мисленням особистості.

У своїх дослідженнях О. Федоров подає критерії сформованості медіа-компетентності педагогів, що представляє інтерес для нашої розвідки. Серед них:

- мотиваційний – намагання підвищити рівень своїх знань та умінь у галузі використання медіа, інтерес до медіа;
- інформаційний – сукупність теоретичних знань в галузі медіа;
- методичний – методичні уміння в галузі використання медіа; наявність артистизму учителя;
- практико-операціональний (діяльнісний) – якість медіа-освітньої діяльності під час навчальних занять різних типів та дослідницької медіа-педагогічної діяльності;
- креативний – творчий початок в галузі медіа-діяльності [12].

Цікавою є думка Є. Белана, який серед ключових компетентностей учителя виокремлює саме медіа-компетентність. У дослідженнях Є. Белана зазначено, що формування медіа-компетентності пов'язано з наступними аспектами: *загальноосвітній* (пов'язаний з готовністю вчителя застосовувати на практиці всі види та засоби медіа) та *професійний* (практична реалізація завдань освіти засобами медіа та комп'ютерних технологій). У свою чергу, професійний аспект поділяється на дві складові: *методичну* (наявність знань про засоби медіа, форми, види медіа) та *технологічну (діялісну)* (формування умінь і навичок для реалізації практичної діяльності в галузі медіа) [13].

Дослідник Дж. Поттер (J. Potter) у своїх розвідках подає характеристику рівнів сформованості медіа-компетентності вчителя, зокрема:

- *високий рівень*, що характеризується зацікавленістю фахівця щодо використання на практиці медіа-засобів; наявністю позитивного ставлення до впровадження медіа-технологій в загальноосвітні заклади; здатністю грамотно та вміло аналізувати, оцінювати інформацію, інтерпретувати поняття, символи, мову медіа;

- *низький рівень*, який передбачає слабку мотивацію педагога щодо планування подальших перспектив у галузі медіа та використання їх в педагогічній діяльності; непевненість у власних знаннях, що стосуються медіа; відсутністю позитивного наміру оволодівати комп'ютерними технологіями та створювати власні медіа-продукти [2].

Цікавими є розвідки І. Казакова, Ю. Тюнникова, які вважають, що медіа-компетентність є складовою професійної компетентності педагога та вказують на доцільність використання технології самопроекування такої компетентності під час навчання у виші. Трактуючи сутність поняття «медіа-компетентність педагога», вчені роблять спробу поєднати інформаційну компетентність з умінням критично осмислювати сучасні медіа-тексти. Саме тому, медіа-компетентність, на думку І. Казакова, Ю. Тюнникова, вміщує в себе такі функції педагога:

- розпізнання, аналіз та критична оцінка медіа-текстів;
- створення, використання медіа-текстів для рішення педагогічних задач;
- формування в учнів здатності критично оцінювати, використовувати та створювати медіа-тексти [14, с. 32].

Виходячи з цього, технологія самопроекування медіа-компетентності, на думку вчених – це діяльність майбутнього педагога щодо створення образу (моделі) власної особистості як носія медіа-компетентності на основі змістовного наповнення інваріантів такої компетентності в координатах високої медіа-культури и створення програми реалізації цього образу в провідних видах

діяльності щодо медіа-сфери [14, с. 33]. Зауважимо, що інваріанти – це типові дії педагога з медіа-текстами, серед них автори виокремили: розпізнання, оцінку, перетворення та корекцію медіа-текстів.

Як бачимо, подана технологія спрямована на формування медіа-компетентності майбутнього педагога, що вміщує в себе сукупність знань, умінь та навичок щодо аналізу, розробки та впровадження медіа-текстів в освітній процес.

Отже, категорія «медіа-компетентність педагога» починає активно досліджуватись у сучасній науці, натомість, феномен медіа-компетентності майбутнього вчителя початкової школи ще потребує ґрунтовного вивчення. Аналіз існуючих зарубіжних та вітчизняних досліджень дозволяє констатувати, що медіа-компетентність особистості – це здатність використовувати медіа на основі критичного аналізу у повсякденному житті та професійній діяльності. Виходячи з цього, особистість постійно підвищує рівень власної медіа-компетентності у процесі інтеракції з медіа. З іншого боку, медіа-компетентність майбутнього вчителя початкової ланки – це інтегральна характеристика, що вміщує в себе теоретичні знання (про медіа-засоби, медіа-технології, їхні види, способи та методику використання в освітньому процесі початкової школи) та практичні навички роботи з медіа (уміння добувати, критично оцінювати, переробляти інформацію, володіти методикою використання медіа-засобів та медіа-технологій в початковій школі), вмотивована до запровадження медіа в освітній процес початкової школи.

Безумовно, формування медіа-компетентності сучасного вчителя початкової ланки освіти як складової його професійної компетентності починається ще на етапі навчання у виші, адже саме тут студент отримує необхідні знання та навички. Очевидно, що важливим є формування медіа-компетентності майбутніх учителів початкової школи під час професійної підготовки, саме тому, ми вважаємо за доцільне обґрунтувати низку педагогічних умов, що сприятимуть ефективності означеного процесу.

Перш за все, коротко схарактеризуємо дефініцію «педагогічна умова» для кращого розуміння сутності проблеми.

Сучасна довідкова література тлумачить поняття «умова» як відповідні чинники, що сприяють досягненню мети; діяльність, яка реалізується при наявності сприятливих обставин; положення, які гарантують ефективну роботу якогось процесу; сукупність даних, правил, які виступають базовим підґрунтям певного явища, задачі або справи. Зокрема, великий тлумачний словник сучасної української мови трактує термін «умова» як вимога, обставина, пропозиція, яка необхідна для успішної реалізації будь-якої діяльності [15].

Очевидно, що умова впроваджується лише при наявності певних обставин, які вміщують у собі комплекс провідних правил, положень, чинників.

Організація педагогічних умов виступають окремим компонентом педагогічної діяльності, в ході яких реалізуються та вдосконалюються знання з певної проблематики. В контексті нашого дослідження, доцільно організовані педагогічні умови сприятимуть формуванню знань, умінь і навичок майбутніх фахівців у галузі медіа.

Отже, педагогічні умови – це стандарт освітнього процесу, який є важливим для організації і проведення занять, розв'язання педагогічних задач засобами медіа; це важлива ланка всього закладу освіти, завдяки якій формуються, розвиваються й удосконалюються знання, уміння й навички з проблематики сьогоденних реалій. Педагогічні умови виступають системоутворюючим вектором для формування мотиву, інтересу, сприяють когнітивному зростанню та практичним діям відносно оволодіння медіа-засобами та медіа-технологіями.

Ґрунтовний аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми, що досліджується дає нам підстави для визначення таких педагогічних умов формування медіа-компетентності майбутніх учителів початкової школи:

- формування у майбутніх фахівців позитивної мотивації щодо застосування медіа в освітньому процесі початкової школи;
- організація освітнього медіа-середовища у вишах;

– залучення майбутніх фахівців до цілеспрямованої, творчої медіа-діяльності та створення власного медіа-продукту.

Виокремлення першої педагогічної умови – *формування у майбутніх фахівців позитивної мотивації щодо застосування медіа в освітньому процесі початкової школи* зумовлюється необхідністю наявності мотивів для успішної професійної діяльності у студентів. До таких мотивів ми відносимо: прагнення стати обізнаним у галузі медіа; ефективно розв’язувати освітні задачі за допомогою медіа-технологій; орієнтацію особистості на активне використання медіа під час професійної діяльності; бажання створювати власні медіа-продукти та використовувати їх на практиці тощо. Очевидно, що сформована професійна мотивація впливає на усвідомлене й стійке прагнення до досягнення високих рівнів професіоналізму, максимального розкриття власного потенціалу на певному етапі індивідуального розвитку. Мотивація є рушієм, який спонукає людину до особистісного та професійного саморозвитку: здобування необхідних знань та умінь і творчого застосування їх на практиці.

Загальновідомо, що мотивація є змістовним психологічним явищем та розуміється як:

- сукупність факторів, що визначають поведінку,
- сукупність мотивів;
- спонуку, що викликає діяльнішу активність особистості та визначає її спрямованість.

Отже, мотивація виступає рушійною силою щодо оволодіння певними знаннями та навичками, тому, дуже важливо, щоб в ході професійної підготовки майбутні фахівці зрозуміли необхідність оволодіти всіма видами та засобами медіа, могли застосовувати їх у подальшій практичній діяльності.

З метою формування стійкої мотивації до використання медіа у подальшій професійній діяльності важливо систематично використовувати медіа-засоби в освітньому процесі. Нами було проаналізовано навчальні плани спеціальності 013 «Початкова освіта», що дає нам підстави виокремлення низки

дисциплін професійної та практичної підготовки, в межах яких доцільно використовувати медіа. До таких ми віднесли наступні курси: *Педагогіка, Дидактика початкової освіти, Дитяча література з основами літературознавства, методика викладання всіх освітніх галузей, Сучасні технології підготовки та проведення уроку в початковій школі, Менеджмент в системі початкової школи тощо.*

Вважаємо, що рівень вмотивованості майбутніх учителів початкових класів значно зросте, якщо використовувати в межах означених курсів такі медіа-засоби та медіа-технології:

- різні комп'ютерні програми (електронні підручники, контролюючі програми, тренажери);
- засоби мережевих технологій (віртуальне переміщення до електронних бібліотек, банків, баз даних;
- вебінари з провідними фахівцями освіти, форуми для обговорення актуальних питань в галузі початкової освіти;
- он-лайн курси з метою накопичення знань, удосконалення умінь і навичок в галузі початкової освіти;
- використання ноутбуків, планшетів, нетбуків під час занять;
- ведення власних веб-блогів із подальшим наповненням його контенту (це удосконалисть практичне оволодіння програмним забезпеченням);
- використання Smart-дошки (можливість урізноманітнити освітній процес, що дозволить зацікавити до виконання завдань як теоретичного, так і практичного характеру, навчить майбутніх педагогів розробляти конспекти уроків з використанням такого медіа-засобу) тощо.

Вважаємо, що упровадження таких засобів сформує позитивну мотивацію у майбутніх фахівців щодо застосування медіа в ході педагогічного фаху та сприятиме удосконаленню освітнього процесу. Використання різних медіа-засобів та медіа-технологій, у свою чергу, стане фундаментом для поступового створення спеціального медіа-середовища.

Отже, виокремлення другої педагогічної умови – *організація освітнього медіа-середовища у вишах* з одного боку, тісно взаємопов'язане з попередньою умовою, з іншого – сприятиме зануренню майбутніх фахівців у світ медіа. Активне, систематичне використання медіа-засобі та медіа-технологій на заняттях сприятиме формуванню уявлень, знань та виробленню необхідних умінь та навичок: починаючи від того, як ввімкнути комп'ютер, телефон, планшет до створення власних медіа-продуктів.

Зупинимось більше детально та сутності поняття «медіа-середовище». Так, О. Федоров характеризує дану дефініцію як сукупність технічного та програмового забезпечення, що дозволяє зберігати важливу інформацію, аналізувати медіа-тексти, корегувати різні види медіа, вести медіа-діалог у формі вербального чи невербального спілкування. Медіа-середовище дозволяє користувачу знаходитись в тісному контакті з медіа [16].

Т. Носкова у власних дослідженнях підкреслює, що медіа-середовище відіграє значну роль у професійній підготовці майбутнього педагога. Крім цього, дослідник визначила переваги створеного медіа-середовища у вишах: систематичний діалог студентів з медіа; вивчення закономірностей та принципів роботи мережевих систем; слідкування за подіями останніх нових; обговорення найактуальніших новини засобами медіа; можливість залишати коментарі, ділитися враженнями від прочитаних фактів; знаходитись одночасно в різних куточках світу; вивчення причинно-наслідкових зв'язків між соціальним, культурним групами; створення медіа-продукту та його презентація тощо. Крім того, Т. Носкова зауважує, що значний спектр завдань можна реалізовувати дистанційно, знаходячись на відстані один від одного [17, с. 134].

Дослідниця О. Скородумова говорить про те, що завдяки правильно організованому медіа-середовищу у виші можуть реалізуватися освітні, професійні завдання; формується світогляд майбутніх фахівців; докорінно змінюються погляди на сучасні реалії життя. Медіа-середовище надає великі перспективи щодо навчання, виховання в будь-якій сфері; удосконалюються

навички в професійній діяльності; формуються відносини між всіма суб'єктами освітнього процесу. Медіа-середовище на думку дослідниці – це сукупність медіа-засобів, активне використання яких має спрямовуватись на створення медіа-продуктів. Результат такої діяльності сприятиме використанню різних видів медіа та організації роботи з програмовим забезпеченням [18].

А. Габідулліна говорить про те, що медійне середовище є речовиною, яка заповнює весь освітній простір. Така речовина будується виключно на застосуванні медіа-засобів, які насичують, удосконалюють, урізноманітнюють освітній процес [19].

Дослідники (Н. Корольова, І. Богдановська, В. Лугова) медіа-середовище характеризують як віртуальний простір, який насичений знаками, мовою, символами медіа, які дуже часто застосовують користувачі для задоволення власних життєвих, дозвіллевих потреб, інтересів; розв'язання професійних, освітніх, наукових задач [20].

М. Косарьова підкреслює, що медійне середовище виступає посередником між користувачем та віртуальним простором; між адресантом та адресатом. Спілкування відбувається завдяки роботі з електронними текстами, структурованому підходу до комп'ютерних програм. Отже, медійне середовище – це освітній, виховний, навчальний простір, в рамках якого відбувається робота з медіа-засобами та видами медіа [21].

Як бачимо, сутність категорії «медіа-середовище» сьогодні розглядається в контексті різних підходів, а саме:

- *текстоцентричний* – розуміється як комплекс всіх засобів та видів медіа;
- *структурний* – медіа-середовище трактується як система засобів передачі й отримання масової інформації; соціальне поле, інституційна сфера;
- *технологічний* – медіа-середовище утримується завдяки матеріальним технологіям медіа-середовища;
- *системний* – де наголошується, що медіа-середовище пронизує всі ланки суспільного життя.

Отже, можемо казати про те, що медіа-середовище являє собою змістовну структурну локацію, що дозволяє використовувати всі можливості медіа на практиці, вміщує комплексне застосування сучасних медіа-засобів, зокрема, аудіо-, відео- техніка, мобільні телефони, дозволяє організувати освітнє середовище для кращого оволодіння медіа-технологіями.

На нашу думку, створення медіа-середовища у вишах дозволить майбутнім фахівцям знаходитись в тісному та постійному контакті з медіа, інтегруючи їх з навчальними дисциплінами (використання комп'ютерів, планшетів, телефонів); отримувати освітні, наукові знання, використовуючи весь потенціал медіа (блогосфера; персональні сайти викладачів; наукова платформа провідних спеціалістів світу в галузі освіти; офф-лайн, он-лайн матеріали, он-лайн сервіси, електронні презентації; системи он-лайн навчання). Застосування таких медіа-засобів, медіа-технологій, надасть можливість реалізувати майбутнім фахівцям багатьох видів навчальної, дослідницької, наукової роботи; долучатись до системи відкритої освіти. Також, медіа виступають в якості засобів, які реалізуються за різноманітними напрямками:

- індивідуалізація навчання;
- оцінювання, облік та реєстрація знань, фіксація результатів освітньої діяльності;
- творчий підхід до професійної діяльності майбутніх фахівців;
- заохочення, зацікавлення, мотивування до майбутньої професійної діяльності.

Зазначаємо, що медіа-середовище – це не лише інтеграція медіа-засобів з навчальними дисциплінами, це і створення у вишах таких умов, які б дозволяли майбутнім фахівцям користуватися засобами медіа, комп'ютерними технологіями, перебуваючи у різних куточках освітнього закладу. Тому, постає питання щодо впровадження бездротової мережі Wi-Fi на території всього вишу з метою вільного доступу до електронних бібліотек, медіа-центрів, персональних сайтів, блогів викладачів. Мережа Wi-Fi сприятиме підвищенню самостійної активності студентів стосовно миттєвого пошуку, аналізу й

застосуванню необхідної інформації; дозволить майбутнім учителям щохвилини користуватися соціальними мережами, знайомитись з навчальним контентом дисциплін на відповідних веб-сайтах та, безумовно, мати постійний зв'язок з викладачами, одногрупниками через програми сучасних електронних гаджетів з налаштованими додатками Skype, Vibe, WhatsApp. Означені додатки дозволяють швидко обмінюватися певними відомостями, корисними та цікавими посиланнями, здійснювати відео-дзвінки. Таким чином, налаштована мережа Wi-Fi у кожному куточку вишу, застосування сучасних девайсів – все це також створює медіа-середовище для ефективної індивідуально-консультативної роботи з викладачами та провідними спеціалістами в галузі освіти.

Отже, медіа-середовище визначається нами як існуючий світ між віртуальним та сучасним простором; ареал, в межах якого накопичуються знання, вдосконалюються навички в структурному підході до вивчення медіа та поширюється інформація засобами віртуальних діянь користувача; уміння користувачів вдало розв'язувати задачі засобами медіа й досліджувати нові об'єкти для вивчення, виходячи з позицій медіа.

Третьою педагогічною умовою є **залучення майбутніх фахівців до цілеспрямованої, творчої медіа-діяльності та створення власного медіа-продукту**. Медіа-діяльність майбутнього фахівця націлена на формування практичних навичок, умінь щодо самостійної діяльності в системі «майбутній фахівець – медіа». Актуалізація такої умови зумовлена тим, що лише практична діяльність щодо оволодіння медіа є запорукою успішної реалізації завдань освіти. Отримуючи теоретичні знання на заняттях, майбутні фахівці мають зафіксувати їх на практиці, створюючи таким чином авторський медіа-продукт. Отже, цілком очевидно, що результатом медіа-діяльності можуть стати: грамотна інтерпретація медіа-текстів; визначення більш корисних Інтернет-джерел; аналіз навчально-пізнавальних програм, які пропонує сьогодні медіа; оперування термінами, мовою медіа, створення власного медіа-продукту.

Дослідниця О. Араптанова говорить про те, що лише медіа-продукт дає змогу критично аналізувати набуті теоретичні знання; деталізувати результати власного досвіду в галузі медіа; підлягати самоаналізу, самоідентифікації; планувати перспективи подальшої діяльності з використанням, виключно, медіа-засобів [22].

Медіа-продукт формується в результаті активної роботи з медіа-засобами та відповідним програмовим забезпеченням [23]. Отже, медіа-продукт виступає результатом діяльності роботи з медіа.

У розвідках А. Рассошанського терміном «медіа-продукт» розуміється створення конкретних матеріалів, які мають певну мету, цілепокладання та зміст для подальшої роботи з ними (проектні матеріали, мультимедійні каталоги, афіші, фотоколажі, відео-, аудіо- матеріали). Метою створення медіа-продуктів є підвищення рівня роботи з медіа-текстами, детальний аналіз інформації, отриманої з медіа; докорінне заглиблення в суть інноваційних понять, термінів; альтернативний пошуку знаходження корисних медіа-ресурсів; самостійна участь в обговоренні актуальної інформації; пошук ефективних шляхів для передачі інформації (вербальна, графічна, звукова, фото, відео); презентувати власні напрацювання шляхом інтерактивності [24].

Як бачимо, у більшості наукових досліджень медіа-продукт розуміється як:

- створення мультимедійних доробок, зокрема, конвертація текстового матеріалу в будь-який інший вид медіа (відео, аудіо);
- ведення власної сторінки в соціальних мережах;
- створення сайтів, блогів;
- створення, корегування нових документів та передача їх через електронну пошту.

Можна зазначити, що медіа-продукт виступає результатом творчої, активної діяльності з медіа.

Отримання теоретичних знань під час професійної підготовки супроводжуються практичною діяльністю. Якщо майбутні фахівці на теоретичному рівні володіють знаннями щодо особливостей, можливостей

медіа, то на практичному рівні необхідно зафіксувати отримані знання. Результатом такої практичної роботи з інформаційними ресурсами і є медіа-продукт, як один з показників практичного оволодіння навичками роботи з медіа.

Як бачимо дослідники наголошують на тому, що медіа-продукт підвищує рівень практичної підготовки, упорядковуються знання в одну схематичну одиницю, що дозволить провести критичний аналіз досягнень у галузі медіа. Розробка та реалізація медіа-продуктів здійснюється з позиції діяльнісного підходу, що дозволяє оволодіти майбутніми фахівцями необхідними компетенціями на високому практико-орієнтованому рівні. Безспірним стає факт, що медіа-продукти відкривають нові можливості для того, щоб стати справжнім фахівцем в галузі медіа; удосконалюють теоретичну, методичну та практичну підготовку майбутніх учителів; зумовлюють використання нетрадиційних методів, форм, прийомів навчання для урізноманітнення освітнього процесу початкової ланки; формують вербальні та невербальні навички роботи щодо передачі, отримання інформації через медіа та формують комунікативні здібності, особливості засобами медіа. Створені медіа-продукти можуть успішно апробуватися на заняттях з різних дисциплін початкової школи, а також можуть стати альтернативною технологією для інтеграції з методами, формами роботи у майбутній професійній діяльності.

Очевидно, що у процесі професійної діяльності обов'язковим для вчителів початкових класів є створення власних медіа-продуктів (електронні книги, енциклопедії, довідники, каталоги, презентаційні матеріали, інфографіка, інтерактивні плакати, відеофільми, аудіоматеріали) з метою упровадження його в освітній процес початкової школи, підготовка та накопичення власного методичного забезпечення, що зумовлює відповідну підготовку студентів.

Залучення майбутніх учителів до медійної діяльності, до створення власних медіа-продуктів підвищить їх рівень володіння медіа та за допомогою доцільного вибору традиційних та інноваційних методів, форм, прийомів

вмотивує їхню активність, зацікавленість до оволодіння структурними компонентами сучасного професійного фаху.

Отже, розвиток медіа-технологій змушує заклади освіти змінювати правила, положення, встановлювати нові пріоритети в ході освітньої діяльності з урахуванням розвитку медіа-засобів. Ретельної уваги при підготовці фахівців педагогічного профілю заслуговують виші, навчання в яких має бути спрямовано на оволодіння ключовими компетентностями, які є рушійними в XXI столітті. Наразі – це формування медіа-компетентності майбутніх фахівців початкової ланки. Це зумовлено тим, що освіта сьогодні повинна знаходитись в тандемі з розвитком нових технологій. А, отже, сучасний вчитель має бути медіа-компетентною особистістю з новаторськими ідеями, перспективами, інноваційними поглядами на навколишній світ; здатний вчитися впродовж життя, знаходити нестандартні, креативні підходи для розв'язання фахових завдань засобами медіа. В результаті, володіючи окресленими якостями, майбутній фахівець зможе навчити учнів конструктивно взаємодіяти з новими інформаційними технологіями, що керують сьогоднішнім світом.

Професійна підготовка виступає багатогранною моделлю сучасної освіти, елементами якої виступає медіа-компетентність особистості із загальними знаннями про медіа, медіа-компетентності педагога, що вміщує в себе окремі спеціальні знання, уміння й навички, необхідні для реалізації освітніх задач та педагогічні умови, власне де і буде відбуватися становлення інноваційного фахівця-професіонала.

Правильна організація педагогічних умов з доцільно встановленою метою (формування у майбутніх фахівців позитивної мотивації щодо застосування медіа в освітньому процесі початкової школи; організація освітнього медіа-середовища у вишах; залучення майбутніх фахівців до цілеспрямованої, творчої медіа-діяльності та створення власного медіа-продукту) сприятиме більш ефективному формуванню медіа-компетентності майбутніх учителів початкової ланки.

Список використаних джерел

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/
2. Potter W. J. Media Literacy. Thousand Oaks – London: Sage Publication, 2001. – 423 p.
3. Kubey R. Media Literacy in the Information Age. – New Brunswick, London, 1997. – 202 p.
4. Федоров А. В. Медиаобразование история и теория. / А. В. Федоров. – М. : МОО «Информация для всех», 2015. – 450 с.
5. Жижина М. В. Медиаграмотность как стратегическая цель медиаобразования: о критериях оценки медиакомпетентности. / М. В. Жижина // Медиаобразование. Media Education. – 2016. – № 4. – С. 47 – 65.
6. Ключев Ю. В. Использование технологий медиаобразования при подготовке будущих радиожурналистов / Ю. В. Ключев, В. Ф. Познин // Журнал истории, теории и практики медиапедагогике. – 2017. – № 1. – С. 149 – 162.
7. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід. Навч. посібник. / О. Т. Баришполець, Л. А. Найдьонова, Г. В. Мироненко, О. Є. Голубева, В. В. Різун та ін. За ред. Л. А. Найдьонової, О. Т. Баришпольця. – К. : Міленіум, 2009. – 440 с.
8. Психология общения. Энциклопедический словарь / Под общ. ред. А. А. Бодалева. – М. : Когито-Центр, 2011. – 2280 с.
9. Blömeke S. (2003 d). Zukünftige Lehrpersonen und das Medienhandeln von Kindern und Jugendlichen. Eine empirische Studie zu Kenntnissen und Annahmen von Lehramtsstudierenden. In: Zeitschrift für Erziehungswissenschaft (Opladen). 6–2, S. 276 – 289.

10. Коновалова Н. А. Развитие медиа-культуры студентов педагогического вуза: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01, 13.00.08 / Коновалова Наталья Александровна. – Вологда, 2004. – 205 с.

11. Синтез медиаобразования и медиакритики в процессе подготовки будущих педагогов : монография / А. А. Левицкая, А. В. Федоров, Е. В. Мурюкина и др.; под общ. ред. А. А. Левицкой ; Южный федеральный университет. – Ростов-на-Дону : Издательство Южного федерального университета, 2016. – 574 с.

12. Федоров А.В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза. М.: Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2007. – 616 с.

13. Белан Е. П. Формирование медиакомпетентности студентов педагогических вузов [Электронный ресурс] / Е. П. Белан // Ключевые проблемы со- временной науки. – 2011. – URL : http://www.rusnauka.com/9_KPSN_2011/Pedagogica/2_82553.doc.htm

14. Тюнников Ю. С. Медиакомпетентность педагога: инновационный подход к самопроектированию. / Ю. С. Тюнников, И. С. Казаков, М. А. Мазниченко, А. М. Мамадалиев. // Медиаобразование. Media Education. – 2016. – № 4. – С. 29 – 46.

15. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов, ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.

16. Федоров А. В. Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности. М.: МОО «Информация для всех», 2014. – 64 с.

17. Носкова Т. Н. Современный студент в медиасреде: вопросы профессионального развития / Т. Н. Носкова, О. В. Яковлева // Педагогическое образование в России. – 2013. – № 2. – С. 134 – 138.

18. Скородумова О. Б. Виртуальная личность и свобода // Вестник МГУ. Сер. «Философия». – 2004. – № 2. – С. 75 – 96.

19. Габидуллина А. Р. Воспитательная медиасреда как условие формирования ценностных ориентаций студентов / А. Р. Габидуллина // Среднее профессиональное образование. – 2010. – № 10. – С. 25 – 29.

20. Королева Н. Н. Воздействие современной информационной и медиасреды на «Образ Я» подростков / Н. Королева, И. Богдановская, В. Луговая // Universum: Вестник Герценовского университета. – 2014. – № 2. – С. 87 – 94.

21. Косарева М. А. Гипертекстуальность блогов: медиасреда как посредник / М. Косарева // Вестник Омского университета. – 2010. – № 3. – С. 105 – 108.

22. Араптанова О. Формирование медиакомпетентности учащихся в процессе исследовательской деятельности (на примере исследовательской работы по русскому языку) / О. Араптанова // Российский журнал истории теории и практики медиапедагогики. – 2011. – № 2. – С. 92 – 99.

23. Колесниченко В. Л. К вопросу о методическом использовании новых информационных технологий (на примере Интернет-ресурсов) на занятиях по английскому языку / В. Л. Колесниченко // Журнал Медиаобразование. – 2009. – № 4. – С. 32 – 36.

24. Рассошанский А. Современные тенденции средств массовой коммуникации / А. Рассошанский // Известия Саратовского университета. Новая серия. Серия социология. Политология. – 2009. – № 1. – Т. 9. – С. 105 – 108.